

34. Пантелеймоненко А.А. Активизация кооперативного движения в украинском селе в период Столыпинской Аграрной Реформы (1906-1911 гг.) / А.А. Пантелеймоненко. // Столыпинские чтения: Сборник докладов, выступлений, статей. – Київ: Міжнародна благодійна організація «Демократичний фундамент», 2010. – С. 24-29.

35. Пантелеймоненко А.О. Становлення кооперації в українському селі: історико-економічні аспекти: Монографія / А.О. Пантелеймоненко. - Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. – 227 с.

36. Періодичні та продовжувані видання на Полтавщині (XIX-XX ст.) / Уклад.: В.А.Вергунов, О.П. Анікіна. [Наук. ред. В.А. Вергунов]. – К.: УААН. ЦНСГБ, 2002. – 46 с.

37. Придатко А. Опыт посева проса / А. Придатко // Хуторянин. – 1898. – № 43. – С. 655.

38. Результаты опытов с озимыми и яровыми растениями на Опытном поле в 1890-1891 году // Журналы Полтавского общества сельского хозяйства: 1891 год. – Вып. Шестой. – Полтава: Типография Фришберга, 1892. – С. 30-34.

39. Ровнянков К. Плодоводство на сельскохозяйственной выставке / К. Ровнянков // Хуторянин. – 1898. – № 41. – С. 627.

40. Романенко Т.Л. О сельскохозяйственных курсах для взрослого населения / Т.Л. Романенко // Селянин. – 1913. – № 22. – С. 633.

41. Рудий Г. Періодика України 1917-1940 рр. як історичне джерело / Г.Рудий // Бібліотечний вісник. – 2008. – № 1. – С. 29-35.

42. С Полтавского опытного поля // Хуторянин. – 1897. – № 21. – С. 339.

43. Соколовський Ю.Ю. Краткий очерк о результатах опытов Полтавского опытного поля в 1902 года в связи с предыдущими годами / Ю.Ю. Соколовський. – Полтава: Изд. Полтав. о-ва с.х., 1905. – 150 с.

44. Справочная книга для сельских товариществ [Под ред. Мацевича К.А.] – Харьков: «Печатное искусство», 1913. – 152 с.

УДК 338.439.5:631.53.01:633.85

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАСІННЄВОГО РИНКУ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Петренко В.С., аспірантка

Херсонський державний аграрний університет

Розглядаючи проблеми державного регулювання розвитку насінництва олійних культур в Україні, вкрай важливо визначити чинники, що характеризують цей процес, а відповідно, й мають негативний чи позитивний вплив. У статті акцентуються увага на проблемах законодавчої та нормативно-правової бази розвитку селекції та насінництва олійних культур, пропонуються шляхи їх розв'язання.

Considering the problems of state regulation of seed oil crops in Ukraine, it is important to identify factors that characterize this process and, therefore, also have a negative or positive impact. The article accentuated attention to the problems of legislative and regulatory framework of plant breeding and seed oil crops, proposed solutions.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні законодавча база оновлюється, все ширше впроваджуються демократичні методи регулювання суспільних відносин, в тому числі й відносин в галузі насінництва. Підвищення ролі права в регулюванні відносин, які складаються при вирощуванні високопродуктивного насіння олійних культур, дозволить задовольнити потреби

аграрного виробництва у насінні, вийти на зовнішній ринок, ефективно співробітничати з зарубіжними партнерами. В умовах розвитку ринкових економічних відносин державне регулювання по вирощуванню й реалізації високопродуктивного насіння дозволить також забезпечити перехід на нову систему насінництва, яка сприятиме завданням швидкого впровадження у виробництво досягнень вітчизняної селекції по створенню нових високопродуктивних сортів насіння олійних культур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами державного регулювання в аграрній сфері займаються такі вчені, як Андрійчук В, Галушко В., Завадський М., Латинін М., Макаренко А. Вони мають значні досягнення в даній сфері, але зі вступом України до СОТ деякі питання залишилися поза їх увагою. Зокрема, у всіх працях мало уваги приділено питанням регулювання насінництва та його ринку.

Постановка завдання. Мета статті полягає в комплексному дослідженні проблем та обґрунтуванні напрямів вдосконалення регулювання вирощування й реалізації високопродуктивного насіння олійних культур суб'єктами насінництва, спрямованих на вдосконалення аграрного законодавства, практики його застосування та забезпечення ефективності насінництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні сформовано законодавчу та нормативно-правову базу розвитку селекції та насінництва олійних культур, основою якої стали Закони України „Про насіння і садивний матеріал“, „Про охорону прав на сорти рослин“, „Про карантин рослин“. Ведеться робота по затвердженню державних стандартів на насіння сільськогосподарських культур, які адаптовані до положень СОТ. Розроблено та затверджено положення про Державний реєстр виробників насіння і садивного матеріалу. На базі селекційно-генетичного інституту постановою Кабінету міністрів України створено Національний центр насіннєзнавства та сортовичення.

Сучасні механізми, методи, засоби та важелі державного регулювання насінництва України дають змогу усім гілкам державної влади (законодавчим та виконавчим структурам) суттєво впливати на ефективність ринку насінництва олійних культур.

З цього можна зробити висновок, що державне регулювання насінництва олійних культур – це система важелів і стимулів, за допомогою яких держава бере участь у ринкових процесах насінництва, забезпечуючи його стійкий розвиток.

Для українського ринку насіння олійних культур характерна нерівномірність територіального розміщення суб'єктів виробництва при більше рівномірному розподілі об'єктів по території України з основними центрами вирощування біля великих наукових та економічних центрів. Специфіка організації насінневого ринку олійних культур не дозволяє віднести його до ринків з розвинутою конкуренцією. Проте, за експертними оцінками, структура оптового ринку другого рівня наближає його до помірно концентрованого. Дана інформація свідчить про те, що конкурентне середовище ринку насінництва в цілому розвинене, тобто на ньому функціонує велика кількість господа-

рюючих суб'єктів; ринок - відкритий для міжнародної торгівлі, непереборних бар'єрів для входження на ринок немає.

Слід зазначити, що на даному етапі функціонування на ринку ідуть процеси переділу власності і встановлення контролю над значущими державними суб'єктами. В деяких випадках зміна власника, укупі з використанням інструментарію антикризового управління, призвела до появи господарюючих суб'єктів, що характеризуються високими результатами виробничо-господарської діяльності і ефективною маркетинговою політикою. Це робить ринок насінництва інвестиційно привабливим.

У цілому властива насінневному ринку сегментованість на вітчизняному і міжнародному рівнях нерідко є причиною незадоволеності обох учасників ринкових відносин. Імпортоване насіння, маючи вищу якість, продається за такою ж ціною, що і вітчизняне, це дестабілізує ринок. Тому держава повинна врегулювати питання імпорту насінневої продукції. Одночасно із вступом до СОТ нам відкрилась можливість експортувати насінневий матеріал на міжнародний ринок, але ця можливість не використовується через неврегульовану ситуацію з нормативно-правовою базою, сертифікації та експорту вітчизняного насіння, квотами на нього.

Сучасний стан українського ринку насінництва олійних культур характеризують наступні, на наш погляд, проблеми функціонування:

- невідповідність ринкових цін на насіння олійних культур залежно від врожайності і якості продукції, що чинить дестабілізуючий вплив на галузь у цілому;

- поява на ринку великої кількості посередницьких структур, що диктують сільгоспвиробникам не вигідні цінові умови;

- слабка інформаційна забезпеченість та прозорість ринку і, як наслідок, відсутність рівноважної ціни, що визначає реальний попит і пропозицію.

Невирішеність цих проблем призводить до деформації системи ціноутворення на насіння, диспаритету цін на промислову і сільськогосподарську продукцію, зниження залежності між ціною і якісними показниками насінневого матеріалу, слабкою контрольованістю насінневої продукції, розвитку тіньового ринку насіння олійних культур. Актуальною проблемою розвитку ринку насінництва олійних культур є створення адекватного механізму його державного регулювання. На наш погляд, напрямками такої діяльності є:

- створення системи збалансованого задоволення попиту на насіння по регіонах, що враховує нерівномірність виробництва і необхідність вдосконалення використовуваних механізмів забезпечення насінням відповідно до регіональних умов;

- формування сприятливих умов для розвитку приватних підприємств по селекції та насінництву олійних культур;

- досягнення інформаційної прозорості ринку, яка дозволить долати значну частину адміністративних бар'єрів, у тому числі на основі асоційованих зусиль виробників;

- оптимізація вживаного інструментарію бюджетного фінансування і кредитування насінневих господарств.

Більшість вказаних проблем насінневого ринку є наслідком нерозвиненості ринку в частині створення і розвитку приватних підприємств по вирощуванню елітного насіння. Спосіб їх вирішення полягає в інфраструктурі ринку насінництва, основним елементом якої в наданий час є державні насінневі підприємства.

Також дуже актуальним є те, що за договором при вступі до СОТ фінансова підтримка селекції елітного насіння до програм «жовтої скриньки» Це означає, що необхідні державні допомоги будуть значно зменшені. Згідно з домовленостями України, щорічний сукупний вимір державної підтримки вітчизняного сільського господарства України, який акумулює в собі окремі «жовті» програми підтримки, не повинен перевищувати 3 млрд. 43 млн. З них тільки 5,6% будуть виділені на допомогу насінневим виробникам. У розвинутих країнах «жовті» програми - це ті, що спрямовані на стимулювання виробництва та підвищення прибутковості.

Для насінневого ринку України вступ до СОТ із встановленням мінімальних закупівельних цін та інтервенційні закупівлі можуть призвести до перевищення вітчизняних цін над світовими, що негативно позначиться на конкурентоспроможності української насінневої продукції. Тобто важливим та актуальним завданням державного регулювання насінневого виробництва є ясне визначення процедури здійснення інтервенцій, співвідношення прав і обов'язків суб'єктів інтервенційних взаємин. Це вимагає внесення змін до Правил здійснення державних закупівельних і товарних інтервенцій для регулювання ринку насінневої продукції, які сприятимуть залученню великої кількості учасників, створенню конкурентного середовища і забезпеченню виконання торгових операцій.

Висновки. Розглянувши проблеми державного регулювання насінництва, можна зробити такі висновки:

1. Для ефективного функціонування насінництва необхідно випереджальний розвиток його інфраструктури. Найбільш значима підтримка інтеграційних процесів, спрямованих на захист економічних інтересів виробників, кооперація або створення на її принципах спільних підприємств і організацій з кредитування, закупівель насінневого матеріалу, матеріально-технічного забезпечення та інших видів агросервісного обслуговування.

2. Розвиток ринку вимагає створення системи його інформаційного забезпечення. Інформація повинна бути достатньо повною, достовірною, своєчасною та доступною для користувачів. Необхідні суттєві зміни в системі обліку, статистичної звітності, забезпечення регулярного аналізу і прогнозу ринкової ситуації. Важливим є питання доступності інформації про рівні світових і внутрішніх ринкових цін на різні види зерна і продукти його переробки, витратах виробництва, тарифи на перевезення та зберігання.

3. Основна мета державного регулювання ринку насінництва олійних культур - забезпечення країни насінням власного виробництва - повинна досягатися як за рахунок мобілізації потенційних можливостей як власних насінневих підприємств, так і за рахунок структурної перебудови насінневого господарства. Бюджетне фінансування повинне забезпечувати вирішення за-

вдань, що мають важливе значення: формування державних фондів; фінансування наукових досліджень по селекції та насінництву.

4. Якнайшвидше оновлення законодавчої бази через вступ України до СОТ та врахування всіх її вимог щодо подальшого розвитку насінневого ринку олійних культур.

5. Важливою сферою діяльності антимонопольних органів щодо державного регулювання ринку полягає в усуненні адміністративних бар'єрів, що перешкоджають вільному руху міжрегіональних товаропотоків насіння, а також створенню умов по недискримінаційного доступу виробників до потужностей з його виробництва.

Література.

1. Макаренко П.М. Моделі аграрної економіки / П.М. Макаренко – К.: ННЦ ІАЕ, 2005. – 682 с.

2. М.А. Латинін «Удосконалення механізму державного регулювання розвитку аграрного сектора економіки / М.А. Латинін // <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2006-1/doc/2/06.pdf>

3. Наливайченко С.П. Основи теорії державного регулювання економіки: навч. посібник/ С.П. Наливайченко – Сімферополь: Таврія, 2003.-420с

4. Державне регулювання регіональної політики/ [Запоточний І.В., Захарченко В.І]; за заг. ред. д.е.н., проф., Захарченка В.І.- Харків- Львів-Одеса: ТОВ «Одісей», 2003.-592.

УДК 658.152.338.45:664

ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

*Плаксієнко В.Я., д.е.н., професор
Полтавська державна аграрна академія*

Статтю присвячено формуванню інвестиційного клімату в підприємствах аграрного сектору України.

The article is devoted to formation of an investment climate in the enterprises of agrarian sector of Ukraine.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки залучення інвестицій є вагомим чинником економічного зростання, поліпшення економічної ситуації в країні та покращення добробуту населення. В аграрній сфері залучення інвестицій виступає також засобом забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку її сфер. Дослідження показують, що для успішного залучення інвесторів в розвиток економіки аграрних підприємств необхідно створити умови для їх діяльності, тобто сформувати сприятливий інвестиційний клімат, як України, регіонів так і кожного аграрного господарюючого суб'єкта зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інвестування в АПК присвячені наукові праці вчених-економістів, серед яких: І.А. Бланк,